

ئادابی مامه له کردن له گه ل میواندا

[کردی - کوردی - kurdisch]

یاسین ئەحمەد زەنگەنە

پیداچونەوهی: پشتیوان سابیر عەزیز

۲۰۱۱ - ۱۴۳۲

IslamHouse.com

﴿ آداب التعامل مع الضيف ﴾
« باللغة الكردية »

ياسين أحمد زنكنة

مراجعة: بشتيوان صابر عزيز

٢٠١١ - ١٤٣٢

IslamHouse.com

ئادابى مامەلەكردن لەگەل ميواندا

لە ئايىنى پيرۆزى ئىسلامدا رېزگرتن لە ميوان پاىەيەكى گرنكى ھەيەو چەندىن دەقى قورئان و فەرمودە ئاماژە بەم رېزگرتنە دەكەن و ، ھانى مسولمانان دەدەن كە خويان بەم رەوشت و ئادابە بەرزە برازېننەو ، تا ئەو ئاستەى رېزگرتنى ميوان بەسراوہتەو بە پروابوون بەخواو بە رۆزى دوايى، ئەمەش ئەو راستىە دەگەيەنېت كە ميوان چەند نازىز و بەرېز و خۆشەويستە.

لەميانەى باسەكەماندا لە چەند بەرگەيەكدا پشتيوان بەخوا، بەكورتى رېزگرتن لە ميوان رون دەكەينەوہ:

بەكەم / رېزگرتنى ميوان يەكېكە لەو شتانەى كە ئايىنى پيرۆزى ئىسلام زۆر گرنكى پېداوہو راستەوخۆش بەستويەتى بە پروابوون بە خواو رۆزى دوايىەوہ، لەبەر ئەوہ دەيېت بەرووى خۆش و سنگى فراوان و بەويەرى رېزەوہ پېشوازي لە ميوان بگرت و شايبستەترين جيگەى مالمەكەى بۆ ئامادە بكەيت و خواردنى حەلال و دروستى پېدريت و، شوپنى دەستشورين و (تەواليت)ى پى نيشان بدريت و كارئاسانىشى بۆ بگرت، لەكاتى نوستندا ئيزنى لى وەبريگيرت و كاتى لەخەوہەستانى لەگەلدا ديارى بگرت . سەبارەت بەو رېزگرتنە پېغەمبەر(صلى الله عليه وسلم) دەفەرمويت: (من كان يؤمن بالله واليوم الآخر فليكرم ضيفه). متفق عليه.

واتا : ئەوہى پرواى بەخواو بەرۆزى دوايىە با رېزى ميوانەكەى بگرت.

ھەروہا فەرمويەتى: (.... وان لزوارك عليك حقا) متفق عليه.

واتا: ميوانەكەت مافى بەسەرتەوہ ھەيە.

دووهم/ پيويسته خاوهن مال به جوانی و دهم به خندهوه پيشوازی له میوانه کانی بکات و وشه و دهسته واژه ی جوان به کارینیت که بیته مایه ی خوشحالی.

هروهك پیغمبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) له پيشوازی فاتیمه ی کچیدا خوی لیرا بییت فهرموی: (مرحبا بابنتي) متفق علیه.

سینهم/ زوو خواردن پیدانی میوان له سنوری توانای بزوی خوتدا بی ته کلیف له خوکردن، چونکه ته کلیف له ئیسلامدا نیه، هروهك سهله فی سألح (خوایان لی رازی بییت) دروشمیان بو میوان به ریکردن ئه مه بوو (نجدو بالموجود، ولا نتکلف بالمفقود). به واتای له وهی هه مانه و له به رده ستدایه به خشندهین و، له وهی نیمانه خو مان بارگران ناکهین.

چوارهم/ ئه گهر میوانه که ناچار بوو که سهر له مالی هاوریه کی بدات له سهر خاوهن مال هه که یه که کاتی ده رچوونی میوانه که بزانی و پیشتر خواردنی بو ئاماده بکات و ئه گهر توانرا له گه لیدا ده رچیت بو ئه وهی میوانه که له کاره که ی دوانه که ویت، ههروه ها به هه مان شیوه کاتی هاتنه وهی بزانی بو ئه وهی خاوهن مال له پیش میوانه که دا له مال ئاماده بییت بو پيشوازی میوانه که دووباره، ئه گهر هاتوو خاوهن مال بوی نه کرا پیش میوان بگه رته وه مال هه، با ئیزن له میوانه که وه ریکرت و که سیکی دی له بری خوی دابنی که پيشوازی له میوانه که بکات، چونکه له م باره یه وه خوی گه وره ده فهرمویت: { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتَسَلَّمُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ } النور/۲۷.

واتا: ئه ی ئه و که سانه ی برواتان هیناوه مه چنه هیچ مالی جگه له مال هه کانی خوتان، هه تا پرس ده که ن به خاوه نه کانیان وه دوا ی ئه وهی مؤله ت دران سه لام بکه ن له خاوهن مال هه، ئه وه چاکتره بو تان بو ئه وهی په ند و ئاموژگاری وه ریکرن.

پینجه م/ ئه گهر بکرت و اچاکتره موسولمان ژوریک ی سه ربه خو و تاییه ت بکات بو میوان و هه موو پیدایستی هه وان هه ی بو دابین بکات، تا کو له کاتی میوانداری هاورئ و خزم و دؤستیدا قورسای ی بو ئه ندامانی خیزانه که ی دروست نه کات و پشویان لی تیک نه دات.

شه شه م/ با میوانیش هه ول بدات له سی روژ زیاتر به بی ئیش له و مال هه دا نه مییت هه وه، بو ئه وهی سه رقالی بو خاوهن مال دروست نه بییت و زهره ر له به رزه وه ندییه کانی بدات، وه ک پیغمبه ر (صلی الله علیه وسلم) ده فهرمویت: (الضيافة ثلاثة أيام فما زاد فصدقه) متفق علیه.

مەگەر خاوەن مالى خۆى زۆر بکات لە میوانەکە که زیاتر بمینیتەوه، لەسەر میوانەکە پینوستە لەکاتی رۆشتنەوهیدا ئیزن لە خاوەن مالى وەرگرت بى ئیزن مالهکە بەجى نەهیلئیت.

حەوتەم/ دەبیت بەو شیوهیه گفتوگو لەگەل میواندا بکرت، که پینى خۆشەو، تا وا هەست بکات زۆر خۆشحالییت بە بینینى و دلگران دەبیت بە جودابونەوهى، ئەحوالى کاروبار و کەسوکاری پېرسە، هەرگیز نەکەیت دەستکورتى خۆت لەپیش چاويدا باس بکەیت، یان لە کەسیک خۆت تورە بکەیت، تاکو پینى دلگران نەبیت و نەبیاتە سەر خۆى، ئەگەر پېشتربیش خۆت لەبەر هەر هۆیک بېتاقەت بوویت، هەول بدە بە سیماتەوه ديار نەبیت.

هەشتمەم/ پینوستە لەسەر میوان ئەگەر خاوەن مالى لەبەر هەر هۆیک نەیتوانى میواندارى بکات بگەریتەوهو دللى گەرد نەگرت، وهکو خواى گەوره دەفەرموئیت: { **وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا** } النور/۲۸.

بەواتا: ئەگەر پینان وترا بگەریتەوه دەبى بگەریتەوه.

نۆیەم/ بەرئیکخستنى بەشیوازیکى شایستەو بەکارهینانى وشەو دەستەواژەى ناسک و هەست بزوپن ، ئەمەش بېگومان کاریگەرى باشى دەبیت لەسەر دل و دەرون و هەستى میوانەکان.

هەر وهە نەچیتە ژورهوهو دەرگای مالهکەت دانەخەیت تا میوانەکە دەروات، ئەمەش مایەى ریزو حورمەتە بۆ میوانەکە.

دەیهەم/ گەر توانیت دياریهکى پېشکەش بکە لەکاتی مالتاوايدا چونکە ديارى کاریگەرئیتى گەورهى هەیه لەسەر بلاوبونەوهى خۆشەویستى لەناو مسولماناندا.

هەر وهک پېغەمبەرى خوا فەرمویهتى (**تهادوا تحابوا**) حسن، رواه البيهقى والبخارى فى الأدب المفرد وحسنه الألباني . بەواتای : ديارى ببهخشن تا خۆشەویستى لە نیوانتاندا دروست بیت.

یازدە/ پینوستە دوعای خیر بۆ میوانەکەت بکەیت تاخیری دونیاو قیامەتى بەرکەوئیت .

ئەمەو سەرەنجى راکیشیت بەوهى که خۆشحال بوى بەسەردانەکەى و دوبارەکردنەوهى سەردانەکانى لە ئایندهدا خۆشحالتى دەکات.